L a n d s k a p s n ä m n d e n s fram-
ställning till Ålands landsting med förslag
till lag om expropriation av fast egendom
för landskapet Ålands behov.

Enligt § 9 i lagen om självstyrelse för Åland tillkommer det Landstinget att stifta lag rörande expropriation för landskapet Ålands behov mot full ersättning. Med avseende å att sådan expropriation förutses i det förslag till lag angående byggande och underhåll av vägar inom landskapet Åland, som av Landskapsnämnden uppgjorts för att föreläggas Landstinget, har Landskapsnämnden ansett sig böra uppgöra förslag till lag om expropriation. Till denna åtgärd har Nämnden haft så mycket större skäl, som expropriation kan blivą av nöden jämväl för andra behov än sådana, som föranledas av väglagen.

Beträffande lagförslagets innehåll har Landskapsnämnden ej velat skrida till någon principiell förändring av stadgandena i nu gällande lag om expropriation av fast ägendom, helst sistnämnda lag fortfarande kommer att i landskapet tillämpas vid expropriation för annat än landskapets egna behov. De ändringar och uteslutningar, som gjorts, hava motiverats dels därav att handläggningen av ärenden om expropriation för landskapets behov ankomma å landskapets myndigheter, dels av önskan att i vissa fall förenkla själva förfaringssättet.

På ovananförda skäl föreslår Landskapsnämnden, att Landstinget ville antaga nedanstående förslag till

L A N D S K A P S L A G

om expropriation av fast ägendom för landskapet Ålands behov.

På framställning av Ålands landskapsnämnd har Ålands landsting beslutit angående expropriation av fast ägendom för landskapet Ålands behov stadga, som följer:

1 kap.

Om rätt till expropriation.

§ 1.

Ägare eller innehavare av fast ägendom vare pliktig att, då landskapet Ålands behov det kräver, mot full ersättning avstå ägendom eller tåla inskränkning i sin rätt att begagna densamma.

§ 2.

Begagnandet av fast ägendom må för landskapet Ålands behov underkastas inskränkning jämväl under viss tid, dock att, emot ägarens eller innehavarens vilja, tiden ej må utsträckas över fyra år eller sådan övergående inskränkning åläggas i fall fastighetens beskaffenhet därigenom skulle väsentligen förändras eller dess begagnande för avsett ändamål förhindras.

§ 3.

Huruvida fast ägendom bör avstås för landskapet Ålands behov bestämmes av landstinget med i § 4 omförmälda undantag.

Beslut ~~till~~ om anläggning av järnväg eller kanal innefattar ock rätt till expropriation i avseende å det område, som erfordras för banan eller kanalen samt de för anläggningens utförande och för driften nödiga

byggnader, inrättningar och upplagsplatser, så ock för anläggning av vägar och diken samt erhållande av fyllningsämne, sten och grus.

§ 4.

Å landskapsnämnden ankommer att besluta om expropriation för anläggning av ny allmän väg samt för erhållande av väglagningsämne, såvitt i sistnämnda fall expropriation enligt lag bör äga rum.

Landskapsnämnden eger att besluta om expropriation ~~för~~ avseende övergående inskränkning i begagnandet av fast ägendom.

§ 5.

Vederbörande jordägare och innehavare skall beredas tillfälle att i ärendet yttra sig, innan beslut om expropriation av fastighet eller del därav fattas.

§ 6.

Skall expropriation ske för anläggande av järnvägs för landskapets behov, bör järnvägens sträckning vara av landstinget fastställd, innan förordnande meddelas om expropriationens utförande; dock må mindre väsentliga delar av sträckningen kunna överlämnas till bestämmande vid själva utförandet. Rörande sträckningen bör ~~jordägarens och innehavarens~~ jordägares och innehavares ävensom vederbörande kommuner lämnas tillfälle att yttra sig vid kungjort sammanträde i varje kommun; och skola yttrandena upptagas i protokoll, som bör insändas till landskapsnämnden för att landstinget tillhandahållas.

I fråga om större kanalanläggning eller annat sådant större företag bör enahanda förfarande tillämpas.

11 kap.

Om grunderna för ersättningens bestämmande.

§ 7.

För fast ägendom, som för landskapet Ålands behov avstås, skall ägarens ersättning bestämmas efter fastighetens högsta gångbara pris, dock att sådan sänkning i prisförhållandena, som uppenbarligen är övergående, icke må å ersättningsbeloppet inverka. Vid uppskattningen skall tagas hänsyn till olägenheterna eller fördelarna av sådana å fastigheten upplåtna rättigheter, som i 10 § nämnas.

Å möjligheten att framdeles fördelaktigare använda fastigheten må fästas avseende endast i den mån sådan möjlighet redan inverkar på gångbara priset och ej beror av det företag, för vars skull expropriation äger rum.

Finnes med hänsikt till sättet för fastighetens användning eller till beskaffenheten av därå befintliga anläggningar högsta gångbara priset icke motsvara ägarens förlust, skall ersättningen bestämmas efter vad som erfordras för att han må kunna på lika sätt och med enahanda fördel begagna en annan fastighet.

§ 8.

Erfordras för ändamålet, att endast en del av fastigheten eller av flera, samma ägare tillhöriga och i sammanhang med varandra stående fastigheter avstås och förorsakas därigenom men vid begagnandet av återstoden skall jämväl därför full ersättning givas.

Förorsakas synnerligt men vid begagnandet av den återstående ägendomen eller av viss del därav, vare landskapet pliktigt att, där ägaren det fordrar, inlösa återstoden eller den särskilda delen.

§ 9.

Skall begagnandet av fast ägendom underkastas inskränkning, tillkomme ägaren ersättning enligt de i 7 § stadgade grunder för därigenom förorsakad minskning i fastighetens värde; och må ersättning, där avträdaren det önskar, fastställas att utgå såsom årlig avgift. Rättigheten till sådan avgift skall följa fastigheten åt.

Varder i följd av inskränkningen begagnandet av ägendomen eller viss del därav i synnerlig mån försvårade, skall, där ägaren det yrkar, själva ägendomen eller den särskilda delen inlösas.

§ 10.

Innehar någon nyttjanderätt, ständig besittningsrätt, servitutsrätt eller annan dylik rättighet till fast ägendom, som underkastas expropriation, varde ock han av landskapet ersatt för rättighetens förlust eller för minskning av dess värde; och skola i avseende å ersättningens bestämmande de i 7, 8 och 9 §§ föreskrivna grunder tillämpas.

Härmed inbegripes icke rättighet att uppbära bestämd avkomst i penningar eller varor. Om sådan rättighet, så ock om panträtt stadgas i 45§.

§ 11.

Är å fastighet nyttjanderätt upplåten under villkor, som vid uppskattandet enligt 7 § av fastighetens värde verka minskning av detsamma, och tillkommer någon på grund av inteckning eller stadgandena om ogulden

köpeskillings rätt, för fordran eller för rätt till viss avkomst i penningar eller varor förmånsrätt i fastigheten framför innehavaren av nyttjanderätten, då varde fastigheten åsatt jämväl det värde den skulle ägt utan nyttjanderätten; och skall den, som bättre äger rätt, där det honom tillkommande beloppet eljest ej skulle till fullo utgå, njuta sin rätt tillgodo enligt sistnämnda högre värde, samt ersättningen för nyttjanderätten undergå motsvarande minskning.

Vad nu är sagt angående nyttjanderätt gälle ock annan i § 10 därmed likställd rättighet.

§ 12.

Lider ägare eller innehavare av fast ägendom genom expropriation annan skada eller olägenhet än ovan i detta kapitel avses såsom i följd av flyttning från fastigheten, avbrott i rörelse med mera, skall ock därför full ersättning av landskapet givas.

§ 13.

Kan det företag, för vars skull expropriation sker, för den till ersättning berättigade medföra nytta, får dock ej därför något avdrag från ersättningen äga rum.

§ 14.

Har ägare eller innehavare av fast ägendom, sedan fråga om expropriation väckts, å fastigheten nedlagt kostnad i uppenbar avsikt att vinna högre ersättning, må sådan kostnad ej utan landskapets bifall i ersättningen inberäknas.

§ 15.

Avträdare, som vid fastighetens värdering därom förbehåll gjort, vare berättigad att borttaga växande gröda innan han fastigheten avträtt samt därå befintliga byggnader inom tre månader efter avträdandet.

§ 16.

Gör det företag, för vilket expropriation äger rum, hinder i begagnandet av förut tillkommen allmän väg, gata eller farled, eller enskild väg, som ej med rättsägarens begivande blivit inlöst, vare landskapet skyldigt att inrätta och underhålla sådan vägövergång, ny väg eller anstalt, att samfärdseln obehindrat kan fortgå.

Skall järnväg eller annan anläggning, för vilken expropriation sker, ledas genom någons lägenhet, vare landskapet pliktigt att över det inlösta området inrätta och underhålla lämplig vägövergång eller, där det prövas nödigt, flere sådana. Undergå de vid anläggningstiden bestående förhållandena sedermera sådan förändring, att behov av ny vägövergång för jordägare eller innehavare uppstår, skall landskapet, där ~~dennas~~ anläggningens beskaffenhet det medgiver, sådan övergång inrätta och underhålla.

Landskapet vare även pliktigt att anlägga och öppenhålla avloppsdiken under banan på sådana ställen samt till sådan bredd och djup, att hinder för överbyggare icke möter att avleda vattnet från sina ägor, så ock att, där ej annorlunda överenskommes, inrätta och underhålla stängsel i den mån och på de ställen, sådant kan erfordras för

avhållande av andras kreatur från järnvägens område. Slik hägnadsskyldighet varde likväl, där landskapet det fordrar, mot full ersättning överflyttad på jordägaren och må ersättningen, enligt vad i § 9 säges, kunna fastställas att utgå såsom årlig avgift.

§ 17.

Det åligger landskapsagronomen att på sätt och i den ordning nedan stadgas i fråga om av landstinget eller landskapsnämnden besluten expropriation företräda landskapet och vidtaga alla därav påkallade åtgärder.

III kap.
Om expropriationsförfarandet.

§ 18.

När landstinget eller landskapsnämnden fattat beslut om expropriation skall av landskapsagronomen införskaffas 1) tjänlig utredning om läget och gränserna av det område, som tages i anspråk, för såvitt bestämning därom skett; 2) skriftlig uppgift av länsmannen i orten eller i fråga om stadsfastighet, av ordningsrätten eller magistraten över de personer, vilka veterligen äro ägare av fastigheten eller å densamma innehava nyttjanderätt eller annan därmed likställd rättighet, så ock där någon rättsägare veterligen är omyndig, över förmyndarens namn och hemvist; samt 3) av vederbörande myndighet avgivet bevis om de inteckningar, varmed fastigheten är besvärad.

Har det område, varpå anspråk gjorts, ännu icke blivit slutligen bestämt, må den i 2 och 3 punkterna nämnda utredning företes, sedan gränserna, på sätt nedan i detta kapitel stadgas, blivit utstakade.

§ 19.

Landskapsnämnden äger hos landshövdingen anhålla om, att det område, vars avträdande beslutits, av lantmätare utstakas, samt karta och beskrivning däröver upprättas.

Lantmätaren underrätte landskapsagronomen om tid och ställe för förrättningens början; låte ock därom kungöra två gånger i församlingens kyrka samt i sådan i landskapet utkommande tidning, uti vilken allmänna kungörelser angående landskapet böra införas, med uppmaning till vederbörande jordägare och innehavare av nyttjanderätt eller därmed likställd rättighet att vid förrättningen närvara. Utstakning, som skall omfatta flera fastigheter inom samma kommun, må anses såsom en förrättning.

Utstakningen verkställes i enlighet med vad om området blivit bestämt, eller såvitt bestämning saknas, enligt landskapsagronomens anvisning. Området varde ock tillika rörlagt, dock, där gränserna icke förut blivit bestämda, endast i fall landskapsagronomen sådant önskar. Kan utstakning ej ske, såsom då vattenområde är i fråga, skall avträdaren meddelas tjänlig planteckning över områdets gränser.

§ 20.

Inom trettio dagar efter det den i § 19 nämnda förrättning avslutats, stånde envar, vars rätt kan sådant fordra, öppet att hos landskapsnämnden skriftligen framställa anmärkning mot det utstakade områdets storlek och gränser, såvitt om dem icke förut bestämts; och äge sakägare även rätt att inom nämnda tid inlämna anmärkningsskriften till

ortens länsman, ordningsrätt eller magistrat. Om vad sakägarene sålunda hava att iakttaga skall lantmätaren underrätta dem då förrättningen avslutas samt avlämna skriftlig undervisning hos länsman, ordningsrätten eller magistraten.

Det åligger sistnämnda myndigheter att skyndsamt insända emottagen anmärkningsskrift eller, i fall sådan ej inom utsatt tid ingivits, därom anmäla hos landskapsnämnden.

§ 21.

Vad i 19 och 20 §§ är stadgat, skall ock tillämpas i fråga om inskränkning i begagnandet av fast egendom, dock att, där sakens beskaffenhet det påkallar, annan lämplig sakkunnig än lantmätare må förordnas att verkställa utstakningen; och böra sakägarene underrättas om inskränkningens besakffenhet samt att de däröver äga samma rätt till anmärkning som beträffande området.

§ 22.

Äro områdets gränser med hänsikt till stadgandena i 20 och 21 §§ ostridiga, bör landskapsnämnden med vederbörande rättsägare överenskomma om beloppet av dem envar tillkommande ersättning; och skall överenskommelsen skriftligen avfattas och innehålla avträdande jordgägares försäkran, att andra än redan uppgivna innehavare av nyttjanderätt eller därmed likställd rättighet icke finnas, samt bifogas bevis av dem, till vilka fastigheten på grund av inteckning eller stadgandena om ogulden köpeskillings rätt häftar för fordran eller för rätt att uppbära bestämd avkomst i penningar eller varor, att de emot överenskom-

melsen icke hava något att anmärka.

Landskapsnämnden uppmane genom kungörelse, som bör införas tre gånger i å orten spridd tidning samt anslås i rådhus eller kommunalstämmas samlingsrum, okände rättsägare, som vilja göra jäv emot överenskommelsen eller framställa ersättningsanspråk, att hos landskapsnämnden sig anmäla inom trettio dagar efter det kungörandet i tidning försiggått.

Såvida överenskommelsen icke motsäges av behörig rättsägare, stadfäste landskapsnämnden densamma genom utslag, vari jämväl områdets gränser böra på lämpligt sätt angivas.

§ 23.

Har överenskommelse om ersättningen icke skett, eller kan den icke stadfästas, skall en nämnd tillsättas för att, efter syn å fastigheten, avgiva yttrande såväl med anledning av vad emot det utstakade området kan hava anmärkts, som ock beträffande ersättningen och övriga därmed sammanhängande frågor.

§ 24.

Nämnden består av en utav landskapsnämnden tillförordnad ordförande samt av två ledamöter, av vilka domhavanden i den domsaga eller rådstuvu rätten i den stad, inom vilken fastigheten är belägen, utser den ena och avträdande jordägare och innehavare av nyttjanderätt till annan därmed likställd rättighet gemensamt den andra att deltaga i prövningen av ersättningen och övriga därmed sammanhängande frågor.

Är anmärkning gjord mot det utstakade området, förordne landskapsnämnden ock, om sådant prövas nödigt, en eller flere sakkunnige att så-

som ledamöter i nämnden deltaga i skärskådande av dylik anmärkning.

Landskapsnämnden låte i sådan tidning, uti vilken landskapet rörande förfoganden författningsenligt skola införas, kungöra, vem som utsetts till nämndens ordförande.

§ 25.

Nämndens ordförande uppmane vederbörande domare eller rådstuvurätt samt sakägare att utse ledamöter i nämnden och om valet honom underrätta. För sakägarene bör i sådant avseende viss tid, ej kortare än tre veckor efter uppmaningen, föreläggas.

Avträdande jordägare bör tillika, där ej sådan försäkran, som i 22 § sägs, redan angivits, erinras, att vid äventyr, som i § 43 stadgas inom samma tid meddela ordföranden, huruvida och vilka andra personer än de av länsmannen uppgivna äga nyttjanderätt eller annan därmed likställd rättighet å fastigheten.

I avseende å delgivning eller kallelse, som enligt denna lag åligger ordförande, må denne anlita vederbörande myndigheter.

§ 26.

Underlåta sakägarene att välja ledamot i nämnden eller att om valet lämna föreskriven underrättelse, eller har ingen av dem kunnat med den i § 25 nämnda uppmaning anträffas, utses ledamoten av ordföranden.

~~tighet och de ej kunna om val av ledamot sig förena.~~

§ 27.

Uppdrag att vara ordförande eller av domaren utsedd ledamot i nämnden må ej någon undandraga sig, där han ej fyllt sextio år eller har laga förfall eller annat hinder, som kan prövas giltigt.

Till ordförande eller ledamot i nämnden må ej utses ordförande eller ledamot av ortens underrätt, ej heller den, som icke fyllt tjugufem år.

Ordförande och ledamot i nämnden skola för uppdragets fullgörande njuta tillräcklig gottgörelse.

§ 28.

Ordföranden utsätte tid och ställe för nämndens sammanträden samt låte därtill i god tid förut kalla ledamöterna och sakägarene; besörje ock ej allenast att underrättelse om sammanträdet meddelas dem , till vilka fastigheten häftar för fordran eller för rätt till bestämd avkomst i penningar eller varor, utan ock att okände rättsägare genom kungörelse, som bör vara på det i 22 § nämnda sätt offentliggjord minst fjorton dagar före sammanträdet, kallas att vid detsamma göra sin rätt gällande.

§ 29.

Utebliver ordförande eller ledamot i nämnden utan tillkännagivet förförfall, vare det anmält hos landskapsnämnden, som äger förelägga den försumlige vite, såframt han ej är vald av sakägare, och denne hellre vill utse annan i stället. Åsidosätter ordförande eljes vad honom

åligger, vare lag samma. Ordförande eller ledamot, som uteblivit, ersätte ock kostnaden för sammanträdet på sätt i § 42 stadgas.

Vitesbeslut gånge i verkställighet såsom i 3 kap. 18 § Utsökningslagen föreskrives.

Sakägares utevaro utgöre ej hinder för förrättningens slutförande.

§ 30.

I fråga om jäv emot den, som utses till ordförande eller ledamot i nämnden, gälle vad allmän lag om vittnesjäv stadgar. Den, som själv skall för samma företag avträda område eller rättighet, vare ock jävig.

Vill sakägare jäva ordföranden eller ledamot, pröve nämnden det jäv. Ogillas anmärkningen därom, fortfare med ärendets handläggning, och pröve landskapsnämnden anmärkningen i sammanhang med huvudsaken. Anser nämnden anmärkningen befogad, vidtage ordföranden oförtövat åtgärd om utseende av annan person i den jäviges ställe.

§ 31.

Vid uppskattandet av ersättning skall iakttagas, att varje slag av skada och olägenhet särskilt för sig beskrives och värderas.

Göres angående områdets gränser yrkande, som nämnden ej biträder, bör uppskattning även enligt det yrkande förrättas, där nämnden anser detsamma kunna komma under övervägande eller landskapsagronomen sådan uppskattning fordrar.

Anser nämnden uppskattning av ersättningen icke lämpligen kunna ske, innan området blivit slutligen fastställt, anmäle därom hos landskapsnämnden samt insände sitt yttrande angående området; och skall i

övrigt tillämpas vad i 36 § 2 mom. stadgas.

§ 32.

Vill jordägare eller innehavare av nyttjanderätt yrka, att fast ägendom eller rättighet, som till en del bör för allmänt behov avstås, skall på grund av 8, 9 och 10 §§ till större del eller helt och hållet lösas, göre det vid nämndens sammanträde, vid äventyr att avseende å sådant yrkande sedermera icke haves; dock bör, där han det fordrar, ersättningen ej blott för den del av fastigheten eller rättigheten, som för allmänt behov erfordras, utan ock för olägenheterna vid begagnandet av återstoden först uppskattas och beloppet honom tillkännagivas.

§ 33.

Har yrkande, som i 32 § omförmäles, blivit kungjort och kan uppskattning av den återstående fastigheten eller rättigheten icke genast äga rum, utgöre det ej hinder för expropriationens fullföljande i övrigt.

Nämnden utsätte tid för värdering av det som återstår, utlåte sig ock vid ärendets slutliga handläggning om den ersättning, som kan vara påkallad för olägenheterna vid återstodens begagnande under tiden.

§ 34.

Kan särskild skada eller olägenhet, som förutses uppstå därigenom, att begagnandet av fastigheten underkastas inskränkning eller att del av fastigheten avträdes, icke på förhand till sin vidd beräknas, må, där avträdaren sådant vid värderingen yrkar, ersättningen tills vidare bestämmas till det belopp, vartill den anses under alla förhållanden

uppgå.

Avträdaren äge rätt att vid domstol föra talan om vidare ersättning inom tre år, räknade, vid övergående inskränkning i fastighetens begagnande, från det tiden för inskränkningen tillländalupit, och vid annan expropriation från företagets fullbordande.

§ 35.

Nämndens protokoll, vari i korthet upptages sakägarenes anföranden, nämndens yttrande med dess huvudsakliga skäl samt skiljaktig mening, där sådan förekommit, bör jämte samtliga delgivningsbevis och övriga handlingar insändas till landskapsnämnden inom sextio dagar efter sammanträdets slut. I vidlyftigare ärenden äge dock landskapsnämnden rätt att förlänga tiden.

Nämndens yttrande skall för sakägarene avkunnas eller på annat lämpligt och förut tillkännagivet sätt hållas dem tillhanda senast fjorton dagar före dess insändande; och är det sakägare obetaget att med påminnelser i ärendet inkomma till landskapsnämnden, innan saken företages till avgörande.

§ 36.

Sedan nämndens protokoll inkommit, skall landskapsnämnden, efter granskning av förrättningens laglighet, genom utslag fastställa det område, som bör avträdas, såvitt frågan därom är oavgjord, så ock bestämma den envar rättsägare tillkommande ersättning, särskilt för varje slag av skada eller olägenhet, samt utlåta sig om övriga därmed sammanhängande frågor. Dock äge landskapsnämnden icke, utom beträffande om-

rådet, avvika från den mening nämndens flertal omfattat, såframt ej synnerliga skäl därtill föranleda.

Har anmärkning gjorts mot det utstakade området, skall, evad sådan anmälan, som i § 31 mom. 3 nämnes, skett eller icke, utslaget angående området först utgivas och med avgörandet av övriga frågor bero till dess det utslag vunnit laga kraft.

§ 37.

Utslag, som nämndes i § 36, skall utgivas efter anslag samt underrättelse om utgivandet genast ske uti sådan inom landskapet utkommande tidning, uti vilken allmänna kungörelser rörande landskapet skola införas. Genom landskapsnämndens försorg bör ock avskrift av utslaget hållas, avträdande rättsägare till kännedom, tillgängligt hos ordningsrätten, magistraten eller länsmannen i orten.

§ 38.

Den, som är missnöjd med landskapsnämndens i § 36 mom. 2 nämnda utslag, söke ändring däri i Högsta förvaltningsdomstolen inom fyratiofem dagar efter det utslaget gavs.

§ 39.

Nöjes ej rättsägare åt landskapsnämndens utslag rörande ersättningen och övriga därmed sammanhängande frågor, utföre sin talan vid domstol på stämning, som bör meddelas vederparten i stad inom sex månader efter det utslaget gavs, på landet sist till det lagtima ting, som efter sagda tids förlopp först infaller.

Gör innehavare av nyttjanderätt eller annan därmed likställd rättig —

het genom dylik talan vidsträcktare ersättningsanspråk gällande, vare landskapsnämnden berättigad att i sammanhang med den talan påyrka därav tilläventyrs betingad jämkning i den jordägaren tillagda ersättning, ändå att sådant yrkande icke väckts inom den i 1 mom föreskrivna tid.

§ 40.

Uppstår av anläggning, i avseende varå begagnandet av fastigheten underkastats inskränkning eller del av fastighet avträtts, skada eller olägenhet, som ej vid expropriationen kunnat förutses, vare ägare eller innehavare av fastigheten berättigad att därför vid domstol inom tio år efter anläggningens fullbordande av landskapet söka ersättning.

§ 41.

Behörig domstol i de uti § 34 mom. 2 samt i 39 och 40 §§ nämnda fall vare underrätten i den ort, där fastigheten är belägen.

Där rätten för sakens bedömande finner sådant nödigt, bör syn på stället hållas och sakkunnige jämväl tillkallas.

Rätten äga avgöra saken efter fri prövning av allt vad däri förekommit. Är någondera parten med rättens utslag missnöjd, söke ändring däröm såsom lag om tvistemål stadgar.

§ 42.

All undersöknings-,värderings-och annan kostnad, som förorsakas genom de för expropriationsärendens avgörande hos landskapsnämnden erforderliga åtgärder, vare landskapet pliktigt att ersätta. Kostnaden för nämndens sammanträde, som inställts i följd av ordförandens

eller ledamots utevaro, vare dock landskapet gottgjort av den försumlige.

Om kostnaden utlåte sig landskapsnämnden i sammanhang med huvudsaken. Är någon missnöjd med det utlåtande, gälle vad i 39 § 1 mom. sägs.

Avträdare, som på grund av stadgandet i § 34 mom. 2 vid domstol för talan om vidare ersättning, må, ändå att sådan icke tilldömes honom, efter prövning kunna tilläggas gottgörelse för kostnaden vid underrätten.

§ 43.

Innehavare av nyttjanderätt eller annan därmed likställd rättighet vilken icke vid nämndens sammanträde bevakat sin rätt och icke heller blivit av ortsmyndigheterna eller jordägaren uppgiven såsom rättsägare, have sedermera icke någon talan emot landskapet, men vare berättigad att för skada, som innehavaren genom rättighetens frångående lider, söka ersättning av jordägaren, dock där denne varit i god tro, endast såvitt han erhållit vinst genom att rättigheten bevakats.

IV kap.

Om ersättningens gäldande och fastighetens tillträdande.

§ 44.

Inom tre månader efter det landskapsnämndens utslag om ersättningen givits skall det envar rättsägare tillagda beloppet erläggas, där det ej bestämts att utgå såsom årlig avgift eller fördelning av be-

loppet, på sätt i 46 och 47 §§ föreskrives, bör verkställas.

§ 45.

Varder den av landskapsnämnden bestämda ersättningen genom laga kraft vunnen dom ökad, skall landskapet erlägga det bristande beloppet jämte ränta efter sex för hundra från den dag, då landskapet enligt § 48 blivit ägare av fastigheten.

§ 46.

Häftar fastigheten, på grund av inteckning eller stadgandena om ogulden köpeskillings rätt, för fordran eller för rätt att uppbära viss avkomst i penningar eller varor, åtnjute borgenär samma rätt i fastighetsägaren tillerkänd ersättning, som honom tillkommit i fastigheten.

Kan avträdaren ej visa samtlige förmånsrättsägande borgenärers tillstånd för honom att lyfta det ~~nedsatta~~ honom tillkommande ersättning, verkställe landshövdingen fördelning av medlen med tillämpning av stadgandena om utmätt fast ägendoms försäljning; och skall förty borgenärsförteckning enligt 5 kap. Utsökningslagen upprättas och föreläggas borgenärerne vid sammanträde, som hålles å länsstyrelsen och vilket bör vara kungjort genom i landskapet spridd tidning samt genom kallelsebrev delgivet borgenärerna på sätt i nämnda kapitel föreskrives, varefter förteckningen bör läggas till grund för fördelningslängden.

Har expropriation omfattat hela fastigheten skall fördelning av medlen ske på sätt ovan är sagt.

§ 47.

Har av annan orsak, än i § 46 sägs, fråga uppstått om bättre rätt till vad såsom ersättning bestämts att utgå, skall saken av domstol avgöras.

§ 48.

Så snart landskapet fullgjort vad i 43 § föreskrives, är expropriationen fullbordad; och skall förty, där avståndet av fast ägendom är i fråga, landskapet därefter anses såsom ägare av fastigheten samt denna vara fri från därå vilande panträtt och andra enskilda rättigheter, utom rätt till väg, som ej med rättsägarens bifall blivit inlöst.

Fastighet, som avträtts för landskapets behov, åtnjute ock, så länge den för sådant ändamål användes, frihet från allmänna och kommunala utskylder och besvär.

Sedan expropriation slutförts bör landshövdingen av landskapsnämnden därom underrättas.

§ 49.

Då del av fastighet exproprierats, skall samma del, såvitt sådant icke redan skett, i den för avsöndring stadgade ordning avrösas och å karta avfattas, varjämte om avskiljandet bör antecknas i jordregistret;

På ansökan av den återstående delens ägare, så ock eljes, där det avträdda är av någon betydenhet, låte landshövdingen den avträdda och den återstående delens andelsförhållande till jordebokshemmanet samt den sistnämndas mantal och skall fastställas, såsom i fråga om styckning av jordlägenhet är föreskrivet.

Kostnaden för nämnda åtgärder skall ersättas av landskapet.

§ 50.

Har del av fastighet exproprierats och vardér densamma sedermera föryttrad, förty att den ej vidare är för avsett ändamål behövlig, stände ägare av återstoden öppet att inom tre månader efter det han om föryttringen blivit underrättad återlösa delen för det pris, vartill den föryttrats.

V k a p .

Om undersökning för förberedande av företag, som berättigar till expropriation.

§ 51.

Besluter landstinget till förberedande av företag, för vilket expropriation får äga rum, att låta anställa undersökning å fastighet, bör beslutet delgivas innehavaren genom landskapsnämnden; och vare han pliktig att tåla sådan mot full ersättning för skada och olägenhet, som därigenom förorsakas.

Landskapsnämnden anmode i sådant fall vederbörande kommunalnämnd, ordningsrätt eller magistrat att utse godemän till det antal landskapsnämnden bestämmer för att vid undersökningen verkställa uppskattning av därigenom tillskyndad skada och olägenhet.

§ 52.

Ej må undersökning påbörjas, innan fjorton dagar från det i § 51 nämnda delgivning förflutit och ej heller företagas utan att fastighetsinnehavarene och godemännen om tiden och stället för undersökningen

i god tid förut underrättas. Skall undersökningen omfatta ett flertal fastigheter, må underrättelse meddelas sakägarene genom kungörelse, som två gånger avkunnas i församlingens kyrka samt införes i någon å orten spridd tidning.

§ 52.

Över skada och olägenhet, som genom undersökningen förorsakas fastighetsinnehavare, skola godemännen, där ej överenskommelse om dess ersättande genast träffas, upprätta beskrivning och värdering; och skall sålunda bestämd ersättning genast utbetalas; dock äge den, som ej nöjes åt ersättningen, rätt att underställa saken domstols prövning inom den i § 39 nämnda tid, räknad från det uppskattningen skedde.

Godemännens arvode skall av landskapet gäldas.

Mariehamn, den 13/januari 1925.

På Landskapsnämndens vägnar:

Leonard Nordling.